

SZŐLŐBEN.

(Ezelőt: „Egy év a szőlőben.”)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik minden hó 28-án

Előfizetési díj. Egész évre 2 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos

CSOMOR ÁLMÁN

Egy kis felvilágosítás.

Lapunk megjelenése a hó 28-ára van feltüntetve, és még is legtöbb esetben később jelenik meg.

Ezen körülményt némelyek annak magyarázzák, hogy mi késlelkedünk.

Pedig hát ez nem így van.

Ami célunk az, hogy önálló cikkeket hozzunk, nem pedig az, hogy másolatokat vagy valami viszketegségből származott, a szőlészethez nem értő kezek által készített cikkeket hozzunk.

Célunk az, hogy amit írunk: arról meg is legyünk győződve.

Sokszor vannak esetek, hogy a kísérletből váró siker miatt késünk.

Igy vagyunk a jelen helyzetben is.

Látzay László ur Sáros-Patakról, volt szives nálunk az ő zöldajtási eljárását bemutatni. Mit titkolódzunk, minek szépitjük a dolgot: az ő általa személyesen bemutatott nemesítési módozat előttünk a kivitelben új volt.

Meg kellett előbb magunknak tanulni; be kellett munkásainkat tanítani, s midőn ezzel készen voltunk, fogtunk hozzá a nagybani kivitelhez.

Mert hát 10—20 drb. ojtvány elkészítése után az eredményről okosan igazságosan itélni nem lehet.

De meg akkor sem lehet, ha azt egy ember készíti.

Többeknek munkája, és különböző fajokkal való nemesítés, és egy hosszabb idő után lehet a valódi eredményt meg-

állapítani; csak azután lehet róla jól vagy rosszul nyilatkozni.

Amint történt jelen számnál is, úgy történhetik más alkalommal más ok miatt.

Azért tehát kérjük előfizetőinket, a netaláni késedelemért legyenek elnézéssel. Hiszen mi szaklapot adunk; annak pár nappal előbb vagy utóbb való megjelenése nincs hátránnyal. Az volna a hiba, ha össze-vissza szedett irka-firkákkal tölténénk meg lapunkat.

Mindamellett oda fogunk törekedni, hogy ezentul késés lehetőleg még sem történjék.

Szerkesztőség.

Melyik a jobb zöldojtási mód!

II.

A mult számban beszéltem a Baranyai- és a Czeiner-féle zöldojtásról; most folytatom, és elmondom: a büttyök párosítás, a szemezés, a párosítás és végre a Lácza-féle fordított nyergezés ojtásra vonatkozó tapasztalataimat.

Először is szóljunk a büttyök ojtásról.

A büttyök ojtás, helyesebben büttyök-párosítás abból áll, hogy úgy az alanyon mint a nemes gallyon, a büttyöknél a büttyökön át oly vágást eszközölünk, mintha párosítanánk; azután a két így eszközölt metsz-lappal bíró alanyt és zöldgallyat: összetesszük és összekötjük.

Ezen eljárás kivitelénél két dologra kell figyelni. Az egyik az, hogy az alany és a nemes gally ott, a büttyöknél, ahol a vágást eszközöljük: teljesen egyenlő legyen. Másodszor, hogy a kötés pontosan eszközöltessék.

A kötetést szokták raffiával, csalánfonallal, pamuttal és gummival eszközölni.

A raffia nem alkalmas, mivel nem köt rendesen; enged; s így a metszlapok széleihez jut a levegő, melynek folytán a kiszikkadás következik be. Ekkor pedig vége az eredménynek.

Csalánfonallal való kötés jobb mint a raffia, jobb volna mint a pamut; mivel az szilárdan állna; de erősen kell vele kötni. Ha pedig erősen kötünk vele: akkor a nedvkeringés megvan akadályozva ez pedig egyértelmű a káros eljárással, mely után sikert elérni nem lehet.

Egyedül a gumiszalaggal való kötés ígér sikert.

Azért tehát, aki a büttyök párosítást szándékozik eszközölni: az csakis gumiszalaggal kössön.

Most már az a kérdés: czélszerű-e helyes-e ezen nemesítési eljárás? s ha igen, mennyiben jobb a többi eljárásnál?

Tekintetbe véve, hogy ez idő szerint már biztosabb nemesítési

eljárással rendelkezünk : *ezen eljárás nem czélszerű*. Kivitele sok bajjal jár, és mégis kevés a siker.

Az elért eredmények pedig semmi tekintetben nem adnak oly kiváló jó minőségű ojtványokat, melyek a más eljárást felülmulnák ; s így ezen eljárás fenntartását nem : *lehet semmivel sem indokolni*.

Most szóljunk a szemezésről.

A szemezéssel éppen úgy járunk el, mint a gyümölcsfáknál.

A jól eszközölt szemezés sikert ad. Kivitele egyszerű, és a meg-eredt ojtványok *kiválóan tartós tökélet adnak*.

Ezen nemesítési módozatot azoknak lehet különösen dicsőíteni, a kik mindig attól félnek, hogy egyéb nemesítési eljárással : *a bélcsatornák erősen megsértetnek*.

A szemezést csak akkor lehet sikerrel eszközölni, ha az alany egy kevésbé megfásodott, és ha a nemes gally is ilyen.

Mivel a szemezésnél az alannak héját fel kell venni, már pedig csak a fásodó hajtásnál lehet ezt elérni.

Ez okból kifolyólag a szemezést csak június hó végén vagy július hóban lehet czélszerűen eszközölni.

Ezen körülménynél fogva a zöldajtások között, a szemezés helyet foglalhat ; s mint kiegészítő eljárás meg is tartható ; amennyiben ha az egyébként eszközölt nemesítések nem sikerülnek : *a szemezéssel még mindig lehet kísérletet tenni*.

Oly alkalommal, midőn a nemesítést : beállott szőlőkben a hiányok pótlására eszközöljük, és az egyébként eszközölt nemesítések nem eredtek meg, akkor az utolsó remidium még a szemzés lehet ; és sikerre vezethet. De nagyban zöldajtás előállítására czéljából szemezéssel nemesíteni : *nem ajánlatos*.

Nem ajánlatos azért, mivel vele aránylag több dolog van ; és különösen nehézséggel jár : *a nemes gallyról a szem a paizs levétele*.

Legtöbb szem levételénél a rügy csirája kiesik : ily esetben azután sikerre számítani sem lehet.

A szemzést lehet kétféle módon eszközölni, úgy mint a fanemesítéseknel : *alvó vagy hajtó szemre*.

A hajtó szemnek nevezzük azt, mely még ez évben kihajt. Alvó szemnek azt, amely megforrad ugyan, egygyé lesz az alannyal : de csak tavaszon hajt ki.

Az alvó szemnél nincs kitéve a nemesítés az elfagyásnak, hacsak maga a vessző is el nem fagy ; ellenben a hajtó szemnél ha az előtörött hajtások teljesen be nem érnek : *akkor az érellen hajtások könnyen elfagyhatnak*.

Ez azonban leginkább a gyümölcsfáknak áll ; ellenben a szőlőnél egészen másként van.

A szőlő bő völgyű növény, és így sok víz részt tart különösen a völgyében ; azért azután nem képes a téli fagyoknak úgy ellenállani, mint a gyümölcsfa ; s így azután a ki nem hajtott szemzés is könnyebben kivan tevé az elfagyásnak, mint a gyümölcsfánál.

Mivel pedig a kihajtott szemzés esztendőre már nagyobb fejlődést

ér el, és a kihajtott szemzést ősszel már le lehet biztosabban dönteni: azért aki szemezni akar, az inkább hajtó-szemzést eszközöljön. És pedig arra törekedjék, hogy a szemzés korán eszközöltessék.

Minél korábban eszközölte a szemzés: annál jobban kifejlődik a hajtás, és annál jobban be is érik. Azért tehát a szemzést legkésőbb július hó 15-ig eszközöljük; mivel az ezután készített szemzésből elégtörű hajtásoknak, nem igen van ideje a beérésre.

Hogy tehát a szemzés minél előbb és minél erősebben kihajtsa, az összeforjon: nem kell a szemzést nagyon későre hagyni.

A párosítást akik nem próbálták, sokkal nehezebb eljárásnak tekintik, mint az valójában van.

A párosítási eljárás a legegyszerűbb zöldojtási eljárás, azt legkönnyebben lehet elsajátítani.

A párosítás abból áll, hogy az alany azon részén, ahol sem nem fás sem nem kocsonyás de ruganyos, úgy a 3—4-dik rügy felett a a rügyhez közel, egy ujnnyira, egy rendes harántos metszlapot vágunk, előbb azonban az alanyhoz megfelelő vastagságu nemes gallyat keresünk.

Azután a nemes gallyon is hasonlóan egy harántos metszlapot csinálunk.

Arra kell törekedni, hogy a metszlapok lehetőleg egyenlő hosszúak legyenek. Ha azonban a nemes rész egy kevéssel hosszabb, sem nagy baj. Azután a két metszlapot összetesszük és balkezzünk, nagy és mutatóujjával összefogjuk, úgy amint annak összeforni kell, és jobb kezünkbe levő pamuttal vagy gumival rendesen becsavarjuk, és a pamut végét erősen összesodorjuk, hogy fel ne bontódjék.

Ha a párosítás alkalmas időben eszközöltetett, — alkalmas idő alatt a meleg csendes időtt értjük: — a forradás 2—3 óra alatt be áll.

Ezen ojtási eljárás — mint mondám alkalmas időben — igen nagy sikert ad. Alkalmatlan időben a legrosszabb eredményt.

Különös gond fordítandó arra, hogy sem az alany, sem a nemes gally gyenge ne legyen; mivel az ilyen gyenge gallyakat nem lehet rendesen összekötni.

A párosítási eljárás, felkarolandó, és nagyban alkalmazandó, már azért is, mivel a hézagos forradás itt ki van zárva. Mert vagy megforr a nemesítés vagy nem. Ha megforr, akkor az ojtvány tökéletes, mivel rajta csak egy vágás eszközöltetik, s ezek szerint a metszlapok teljesen összeillenek.

És végre következik a Láczy-féle zöldojtás.

A Láczy-féle zöldojtás az, mely ma leginkább említetik. Ezen eljárási módokat állítatik egyesek által a legczélhoz vezetőbbnek.

Ez állítatik szemben a Czeiner-féle zöldojtással; azzal, mely ezidőszerint a legjobbnak van elősmerve.

Most a felett folyik az erős vita, melyik eljárás jobb a kettő közül; a Láczy avagy a Czeiner-féle eljárás.

Ahol a Czeiner-féle ojtás van elfogadva, avagy a párosítás: egészen idegenkedve beszélnek a Láczy-féle zöldojtásról.

Pedig hát ez helytelen.

Igen jól jegyzi meg Láczaý ur, hogy minden ajánlott módozatott meg kell próbálni, és a legalkalmasabbat kell elfogadni.

Tökéletes igazsága van. Hiszen mi a cél? A cél minél jobb és tökéletesebb zöldojtványt előállítani.

Éppen semmit sem von le az a Czeiner ur érdemeiből, ha más eljárás módozattal is teszünk kísérletet; mert ha az a másik eljárás jobbnak bizonyulna is az övénel: az érdeme Czeiner urnak még mindig megmarad. Mert Czeiner ur által feltalált javított zöldojtási eljárás az, melylyel hazánk szőlészete már mintegy 10 év óta fentartja magát, s melylyel a szőlők felujításának nagy munkája sokat nagyon sokat köszönhet, s akinek a szőlész közönség sokat igen sokat köszönhet. S ténye oly nagy, hogy hálával méltán adózhatik neki a szőlész közönség.

Mi tagadás benne, én sem képezek a többiektől kivéelt, s midőn én a baranyai- és Czeiner-féle zöldojtással oly nagy sikereket értem el, nem egy könnyen határozottam el magamat a Láczaý-féle ojtási módozat nagyobbani alkalmazására.

Sőt az igazat megvallva: elméletileg egészen helytelenek célhoz nem vezetőnek tartottam ez eljárást, s némi tartózkodással fogtam ezen módozattal nemesítéshez.

Az első kísérlet nem is igen vezetett sikerhez, míg végre Láczaý László ur a múlt hó közepe táján Gyöngyös városába érkezett, és az ő eljárását a gyakorlatban bemutatta, és annak előnyeit megmagyarázta.

Hiába uram! csak a rendszeres bemutatás a jó alap.

Amint Láczaý ur a saját eljárás módozatát bemutatta: a dolog egész képe megváltozott. A nehezen kivihetlenné talált nemesítési eljárás könnyüvé sőt mondhatni kedvessé lett; s az előbb támadt skrupulusaim egyszerre eloszlottak.

Alig hogy hozzáfogtam a Láczaý-féle eljárás nemesítéshez, azonnal meggyőződtem, hogy annak kivitele oly könnyü, hogy azt bárki is elsajátíthatja, és egy ügyes munkás egy óra lefolyása alatt teljesen magáévá teheti.

A nemesítés a következőképen eszközöltetik.

Láczaý a nemesítést nem oly puhosságu alanyban és nem oly pohosságu nemessel eszközli, mint Czeiner; de nem is eszközölhetné, mivel csak is a kissé keményebb alany és gallyból készített nemesítést lehet rendszeresen egybekötni.

Láczaý mint mondtam egy kissé keményebb alanyt használ, és egy izülettel alább nemesít, mint Czeiner. És ezen eljárás a főérdeme, és éppen ezen eljárás teszi kivitelét érdekessé, haszonra.

Es éppen ezen körülmény az, melylyel a Láczaý eljárása nem konkurensévé, de társává kiségitő társává teszi magát a Czeiner ojtásának.

Es ezen körülménynél fogva a zöldojtás terén a Czeiner-féle eljárás kiségitője lett.

Aki a két ojtási eljárást ezután is egymással állítja szemben: az keveset ért a zöldojtáshoz.

De a zöldojtás készítéséhez értő ember, midőn a Czeiner-féle eljá-

rást elfogadja ugyanakkor a Látzay-félét üdvözli, mert a két eljárási módozat együtt sokat ér el a zöldojtásnál ; és az ojtványok sikerét a két módozat alkalmazása biztosítja.

Mielőbb ezt részletesen megmagyaráznám, bemutatom Látzay ur nemesítési eljárását.

Minden nemesítési eljárásnál a szószoros értelemben teljesen éles késre van szükség.

Először elvágjuk a kissé keményebb de fás alanyt, a rügy felett két ujnnyira, azután a felső részből egy kicsit elhagyva éket vágunk.

Az éknek nem szabad túl hosszúnak, de túl rövidnek sem lenni. 5—6 m.-méter elég.

Az ék szabályos legyen, szóval a két szárny egyforma hosszú legyen.

Ha ezzel készen vagyunk, akkor a nemes galylyon vagjunk egy oly hosszú éket, aminő hosszú a vágott ékhely.

Az ék azután az üres háromszögbe beleillesztendő. Az ék vágásánál arra kell törekedni, hogy az ék sebhelyeit: az alany szárnyai teljesen takarják.

Midőn így a két részt összeillesztettük, ekkor kezünkbe vesszük az ojtó gumiszalagot. Az egyik végét a balkezünkbe vesszük, s midőn a beillesztett éket balkezünk hüvelyk és mutató-ujjával összefogjuk: ezután következik a kötés, illetőleg pólyázás.

Ezután a gumi másik végét gyengén meghuzzuk, és kezdjük az ojtványt felülről az alany felső száraitól lefelé pólyázni. Ugy intézzük a dolgot, hogy az alany felső szárnyai teljesen el legyenek takarva gumi szalaggal.

Midőn azután végig, az ojtás alsó részéig bepólyáztuk, legutolsó csavarásnál a gumit a balkezünk mutató-ujjának körmére csavarjuk, a guminak végét mutató-ujjunk alá tesszük: s a mutató-ujjunkon felcsavarva levő gumit végére leeresztjük, s így a leeresztett gumi alá került a gumi vége, s ezzel az leszorítván, a pólyázás bevégeztetett.

Az így eszközölt nemesítés azután, közel a nemesítéshez a karóhoz kötendő, nehogy a szél a rövid ékü nemes gallyat kiverje.

Látzay azt ajánlja, hogy az így eszközölt nemesítésnél az alany a levélzettől megfosztassék. Megfosztassék pedig azért, mivel a szél a leveleket erősebben megtámadja, s így — az alany nagyobb hanyódtatásnak van kitéve, mely maga után vonja esetleg a nemes gally kiverődését.

Azt állítja, hogy a nemes rügy életre hívásához a levélnek semmi köze. Indokolja ezt a gyümölcsfák nemesítésénél követett eljárással; indokolja azzal, hogy az eldugott sima szőlővessző vagy ojtvány a nélkül, hogy levele volna: rügyei elétörnek.

Mivel pedig szerinte a levelek a rügys elétöréséhez nem szükségesek, s mivel ha az alanyon levelek vannak, a szél bennünk nagyobb kárt tehet: az ojtás alkalmával a levelek leszedését ajánlja.

Ajánlja továbbá azt, hogy augusztus hóban a megeredt zöldojtvá-

nyok gyengén a föld alá huzandók, hogy ott gyökeret verjenek; s így egy év alatt kész gyökeres ojtványokkal rendelkezünk.

Ajánlja azért, mivel zöldojtványainkat a jégveréstől megmenthetjük. Ezeket az ő előadásával meritve adom elő.

Midőn Látzay ur eljárását így bemutatva láttam, rögtön hozzáfogtam az ő eljárásával nemesítéshez.

Egyszerre készen voltam vele. Megkedveltem, s a harmadnap ügyesebb zöldojtóim már a Látzay-féle eljárással nemesítették.

Miután még ekkor a gumiszalag nem érkezett meg, először pamut-tal kötöttünk, s csakis a gumi szalag megérkezése után alkalmaztak a gumiszalag kötést.

Pár nap múlva azt határoztuk el, hogy mindazon alanyokat, melyeken a nemesítések a rossz időjárás következtében nem sikerültek: a Látzay-féle eljárással ujonnan nemesítjük.

Es ezek erre igen alkalmasak voltak, mivel a nem sikerült Czeiner-féle ojtás alatt levő izület: az alany keménységénél fogva éppen alkalmas volt a Látzay-féle nemesítésre.

Tudvalevő dolog az, hogy a nem sikerült ojtvány alanya mindaddig, míg a honaljak erősen elő nem törnek nem működnek, különösen a nemesítés alatt levő izület, amennyiben felette éltető rügy nincs: s így nem fásodik meg egyhamar. Az ilyen rész pedig egészen alkalmas a Látzay-féle nemesítésre. Tehát ezzel igazolva van, hogy a Látzay-féle nemesítés, a zöldojtási siker érdekében kisegítő elmulaszthatlan eljárás, mivel az elmaradt nemesítéseket csak a Látzay-féle eljárással lehet újból nemesíteni.

A Látzay-féle nemesítés alkalmas időben — mint Látzay ur állítja — teljes sikert ad; a gyakorlott kéz a nemesítést úgy eszközölheti, hogy a forradás teljesen tökéletes lesz.

En tehát a Látzay-féle eljárást jónak találtam megkedveltem, és másnak is egész lelkiismerettel ajánlhatom.

Látzay azt állítja, hogy az ő nemesítési eljárása tökéletesebb forradású ojtványt ad, mint a Czeineré. Azt állítja, hogy az ő eljárásánál, az alanyon eszközölt háromszögű metszés vagy ékhelyének végei, helyesebben *szárnyai*: egész hajszálíg vékonyan végződnek, melyek teljesen a nemes gallyhoz forradnak, míg a Czeiner-féle eljárásnál a széthasított alany szárnyai vastagok, s mire leszáradnak: a nemes részen bár csekély, de folytonossági hiány mutatkozik, mely a tőkének későbbeni elpusztítását idézi elő.

Most midőn elmondottuk Látzay ur nézeteit és bemutattuk eljárási módozatát, első sorban újból kijelentem, hogy nemesítési eljárása jó, helyes, tökéletes. Könnyen keresztülvihető, a munkás könnyen megtanulhatja, állításaként nagy sikert ad, jó ojtványokat tartós tőkét biztosít.

Mindezek mellett nem ajánlom azt, hogy valaki egyedül és kizárólag a Látzay-féle nemesítési eljárást fogadja el. Teheti ezt a paszszionatus szőlész, de akinek egyedüli kenyeré a szőlészet: a többi zöldojtási nemeket is, minden jónak bizonyult módozatot a zöldojtásnak az arra alkalmas időben alkalmazza.

Elméletileg igaza van. Látzay urnak, hogy az ő általa az alanyon

vágott ék szárnyai vékonyan végződnek. A z is igaz, hogy a baranyai- és Czeiner-féle zöldojtásnál mivel az csak hasított: a szárnyak végei bunkóban végződnek; de az nem áll, hogy a tőke életére káros befolyással volnának.

Mert egy jó ojtványnál a szár teljesen oda forrad, a felesleges rész pedig leszárad. Hiszen így száradnak le a nemes gallynak a kihajtott rügy feletti részei is, és nincs belőle semmi baj.

Igaz, hogy ezen leszáradt rész a levegőn marad, míg a nemesítéshez helye a földhöz közel esik; sőt némely esetben bele is esik, és így a föld nedvessége esetleg a bár kis lukacskán is beszívárog és kárt tehet.

De hát ezt a gyakorlat megczáfolja. A forradási hiány, ha még volna is: kiforrja magát. Ezt bizonyítja 15 évi tapasztalatunk, hogy a baranyai- és Czeiner-féle zöldojtványaink ha egyébként tökéletesek voltak: ma is vigan élnek.

Lácza ur nem látja szükségeinek a levelek meghagyását; én ellenkező nézetben vagyok. Én a leveleket a tőke működéséhez szükséges eszköznek találom. Mindaddig, míg azok nincsenek, a tőke rendszeres működése meg van akasztva; mert a tő egyedül a föld nedvességére van utalva; a regulatur ő, mely a tő feles nedveit elbocsájtja és a levegőben levő tápszert a szénenyt felvenni hivatott. Ha a levelek hiányoznak: a működés nem lehet tökéletes. A tökéletes működés fejlesztí gyorsítja az ejtett seb beheggedését, és így a foradás bekövetkezését.

Tudom, hogy Lácza ur nem osztja azt a kezdetleges felfogást, hogyha a leveleket leszedjük, az egész erőt a nemesítéshez hajtjuk. De ő azért kívánja leszedni, hogy a szelek viharok a nemesítésben kárt ne tegyenek.

No hát ezt el lehet érni másként is, minthogy a tőkét egyik főeltető szervétől legalább egyidőre is megfosszuk. Mert csak egyidőre fosztjuk meg, mivel a honalj rügyek elétörve, ismét csak leveleket hoznak.

Azon eljárását, hogy a megeredt zöldojtásokat gyökereztetés végett augusztus hóban a föld alá huzza, bár nekem egypár évben nem sikerült, de még sem gáncsolom! — hanem ez évben még egyszer teszek vele kísérletet.

Okos dolog lenne ez, hogy egyszerre kész gyökeres ojtványokat állíthatnánk elő. De az én nézetem az, hogy a hajtások tökéletes beérleléséhez, s hogy abból teljes érett vessző legyen: a nap és lég hozzájárulása szükséges.

A földben pedig a nap sugarai nem érik, levegőt is sokkal kevesebbet kap, mint amennyi a telyes beéréshez szükséges.

Megtörténik az, hogy gyökeret hajt, megtörténik hogy a hajtás megfásodik megbarnul, de hogy a teljesen életképes legyen: a gyakorlat fogja igazolni.

Vége most már az a kérdés, melyik hát a legjobb zöldojtási

eljárás? Habár ismét hosszan értekeztünk, a válasz ismét csak az : amelyik tökéletes ojtványt ad, amelynek kivitele nem komplikált, azokat lehet a nagybani készítésre ajánlani.

A baranyai és Czeiner-féle zöldojtásról haszon czim alatt a mult számban értekeztem, s elmondottam, hogy mindkettő helyén és idejében alkalmazva jó.

A párosítás szintén jó és ajánlható a nagybani készítése. A Láczaý szintén közöttük foglal helyet, de ennek érdeme még az, hogy a nem sikerült baranyai és Czeiner-féle ojtás ezen eljárásnál még mindig nemesíthető ; és ezen tulajdonságánál fogva minden szőlésznek meg kell tanulni, hogy tudja alkalmazni.

A korai ojtásoknál azonban őt nem lehet alkalmazni akkor, midőn a baranyai- és Czeiner-féle nemesítések már nagyban készíthetők. Mert a mondott két eljárással már május másobik felében is lehet a gyöngé hajtásokat nemesíteni, amikor meg a Láczaý-féle nemesítési eljárás nem eszközölhető.

Ezen körülmény igazolja azt, hogy a Czeiner-féle és Láczaý-féle nemesítési eljárást nem kell egymással szemben állítani, de egymás mellé helyezni, és kijelenteni hogy a zöldojtások teljes sikeréhez mindkét nemesítési eljárás alkalmazása szükséges.

Én a Lá'zay-féle eljárással több ezer ojtást eszközöltem. Innen-onnan harmadik hete várom a sikert, de hát a folytonos hideg idő miatt a fejlődés hátráltatik.

Azt nem mondhatni, hogy elvesztek, de azt sem mondhatom, hogy élnek és már összeforrataak. De hát ez évben a többi eljárással eszközölt nemesítések is csak így vannak.

Hogy mi lesz az eredmény : jövő számban már elmondhatom.

János gazda.

Apróságok.

Fajtiszta szőlőtelepek.

Legtöbbször megtörténik az, hogy a beszerzett szőlőfajok nem fajtiszták.

Például valaki többféle fajt homoki szőlőkben külön-külön szándékozik beültetni, hogy annak vesszőjeit jövedelmezővé tegye, avagy benne gyönyörűségét találja.

Mily bosszúság az, ha az első évben, midőn kihajtanak : benne idegen más fajok is helyet foglalnak.

Míg a szőlők sűrűbben voltak ültetve úgy segítettünk rajta, hogy a szomszéd fajtóknak egy pár hajtást bujtásnak meghagytuk : és ősszel az idegen tőkét kidobtuk, s a fajt helyére bedöntöttük.

Manapság is mehet ez, csak hogy a 3—4-ik évben erősödik meg

a tőke annyira, hogy oly hajtást hozzon, mely a 1·20 c. m. távolságra elérjen, s eldönthető legyen. De addig várni s alkalmatlan tőkét tünni nincs kedve a gazdának.

A bajon könnyen úgy segítünk, ha már a második tavaszon az idegen alkalmatlan tőkét ékre az alkalmas fajból benemesítjük.

Hasonlóképen lehet eljárni az esetben, ha egy fajtisza ripáriapor-tális szolonisz vagy rupezstrisz telepet akarunk létesíteni.

A reá következő év tavaszán a be nem váló tőkéket benemesítjük.

Szánandó gazda az, aki fejcsóválva panaszolja, és évekig türi, hogy fajtisza táblájába idegen faj keveredett.

De különben a nagy fejlődésű amerikai alanyvesszőknél már a második évben, bujtás és döntés által lehet az alkalmatlan kidobott tőkét fajvesszőkkel pótolni.

Manapság úgy áll a dolog, hogy csak az számíthat vevőkre és tisztességes árakra, akik teljesen fajtisza szőlővesszőt képesek áruba bocsájtani.

Mert nem elég az, hogy a miniszteri rendelet is szabályozza: de a gazda jól felfogott érdekében áll, hogy a fajtisza szőlőtáblák csakugyan fajtiszták is legyenek.

* * *

A peronoszpóráról.

A peronoszpóra szőlőbetegség az egész országban általánosan el van terjedve. Ez már olyan ellenség, mely ellen mindig készen kell lenni az atakra.

Az első években, midőn még így nem hatalmasodott el, azt hirdettük, hogy ne költségeskedjünk. Várjunk addig, mikor megérkezik.

Azon időben helyes felfogás lehetett, de meg volt az alapja; mivel elvéte lehetett egy-egy táblácska szőlőt találhatni.

Hátha valahol föllépett is, kis mennyiség volt, s ha a gomba porok elhordattak is a szél által: kevés volt; ez a kevés is legtöbbször utjában olyan testekre szállott, amelyeken megélni nem tudott: elveszett.

Manapság egészen másféleképen vagyunk.

A rohamos felujítás folytán a szőlők szőlők mellett vannak. Ha föllép a peronoszpóra, és porait a szél szét hordja, legtöbb része szőlő lombra hull, ahol tovább fejlődik. Innét a különbség a múltban és jelenben.

Tehát manapság szárazon kell tartanunk a puskaort és védekezni, hogy az ide hordott gomba porok, ha szőlőhajtásaira hullanak is; meg ne élhessenek.

Ezért kell tehát a szőlőket szabályszerűen permetezni.

Ez áll eddig; ez a rendszeresség.

Mindezek mellett jó egy körülményt tudni s esetleg ahhoz alkalmazkodni.

Ez a körülményre a jelen évi időjárás taníthat meg.

Feltűnhetett az mindenkinek, hogy ez évben a peronoszpóra nem igen lépett fel. Ha föllépett is jelentéktelenül; alig tett kárt. Sőt amint föllépett el is múlt.

Sokan kérdik: mi lehet ennek az oka; hiszen az idő állandóan

nedves csapadékos, mely a peronospora gombáinak fejlődésére alkalmas.

Hát az igaz, hogy csapadékos nedves időjárás éltető eleme a peronoszporának; csak hogy még ehhez más is kell: *kellő meleg, hogy tenyészessen.*

Az idén az éjelek különösen felette hűvesek, s innét van az, hogy a peronospora daczára a csapadékos időjárásnak nem tenyészik, nem fejlődik.

Május első napjaiban vagy 6—7 napig nappal meleg, éjjelenként enyhe idő volt. S ime meghozta az ellenséget: a jáquez szőlőtáblámban már számos helyen felütötte magát a peronospora.

Siettem is a permetezéssel; de később azt tapasztaltam, hogy a peronospora ott sem fejlődött, ahol nem permeteztem. De egyáltalában ott sem hallani peronoszporáról, ahol nem permeteztek.

Ezzel tehát igazolva láthatjuk ama tudományos állítás igazságot, hogy a hűvös időjárásban a peronospora nem él meg, nem fejlődik.

Alkalom adtán azért soroljuk fel a mondottakat, hogy kiki a tapasztaltakból meggyőződést szerezzen, és azt esetleg saját javára fordíthassa,

Tehát a jelen év beigazolta, hogy hűvös időjáraskor nem lehet félni a peronospora terjedésétől.

* * *

A fajok alkalmazkodása.

Akik ojtással foglalkoznak tapasztalják azt, hogy némely fajok nehezen, mások könnyebben forradnak össze és adnak sikert.

Ezen tulajdonságot magyar nyelven helyesen és röviden nem tudjuk kifejezni, hanem szőlész nyelven assimilitásnak nevezzük.

Magyarul úgy lehetne kimondani, hogy tulajdonságaik találkoznak és elegendenek.

Tehát ebből az érthető és úgy is van, hogy nem minden faj ad egyenlő sikert.

Ha tehát valaki ezen bebizonyosodott dolog figyelmen kívül hagyása mellett akarná az eredményeket egybehasonlítani, ebből a munkás ügyességét és kezelés helyességét megállapítani: nagy tévedésben lenne.

Ennek igazolására néhány példát kívánunk felsorolni.

Az olaszrizling egyike a legelterjedtebb szőlőfajainknak; ha ezzel fásojtást eszközölünk, legyen az párosítás avagy ékojtás: a legnagyobb eredmények egyikét adja. Ha azonban az olaszrizlinget zölden ojtjuk, az általánosságban felette silány eredményt ad.

E két ellentét miben magyarázható meg?

Mi azt hisszük abban, hogy az olaszrizlingnek fás állapotban tömör, kemény vesszője van, mely fásojtás alkalmával a föld alatt nem oly könnyen szikkad ki.

Ezen keménység már hajtás korában is meg van, s ami a fás- ojtványnál előnyös: a zöldojtásnál hátrányos.

Szóval az olaszrizling mint fásojtvány nagy eredményt ad, míg mint zöldojtvány csak azon esetben adhat tűrhető sikert: ha azt a Lácza-féle eljárással készítjük.

A rozsdás — vanília — muskolat, a muskat ottenel, mind fásan, mind zölden igen nagy eredmény ad. A csemege fajok általában zölden nagy sikert adnak, míg fásan ojtva sok kívánni valót hagynak.

A Kadarka azon egyetlen faj, mely úgy fásan, mint zölden kevés sikerrel kecsegtet.

Lehetnek egyes eltérések, a nagy általánosságban ezek állanak.

* * *

Az idei zöldojtványok eredményéről.

Minden felől hallatszik a panasz, hogy ez évben a zöldojtványok nem a legjobban sikerültek. Sokan ennek okát a munkások hiányos vagy jobban mondva: hibás eljárásában keresik.

Ez téves felfogás. Lehet egyes esetekben a hibás eljárás is az okozója a gyenge eredménynek, de a fő ok az időjárásban keresendő.

Aki öntudatosan gondolkozik, és tudja a zöldojtás sikeréhez megkívántató kellékeket, az tudja azt is, hogy a hideg idő, de különösen a hideg szeles idő az, amely a jó eredményt hátráltatja.

Tudva levő dolog az, hogy ez évben egész mostanáig hűvös szeles idők jártak, melyek mellett a fejlődés rendes tempóban nem haladhatott. A nedvkeringés, sűrűsödés és ennek folyamányaként a forrany képződés gyenge volt.

Siker akkor van, midőn a kedvező időjárás mellett a forradás egy pár óra alatt kezdetét veszi. Most mit tapasztaltunk? azt, hogy napokon át egyforma állapotban volt a behelyezett nemes gally, míg végre lassan felülről kezdve beszikkadt.

Ha még is találkoznak helylyel-közzel jó sikerek, azok oly időben nemesítették: amikor legalább egy pár óráig tartó alkalmas idő volt.

Éppen a felállított szabály helyességét igazolja az, hogy daczára a kedvezőtlen időjárásnak, még is vannak eredmények.

Ezek leginkább a keletnek fekvő emelkedett dombokon találhatók. S miért? azért, mert a folytonos nyugati- és éjszaknyugati szelektől maga a terület fekvése védte meg a szőlőket és a nemesítéseket.

Rámutatunk ezen körülményre azért, hogy a jelen évi időjárásból megtanulja a gazda azt, és most már teljesen bizonyos legyen benne, miszerint hűs szeles időjárás egyáltalában nem alkalmas a zöldojtások készítésére.

* * *

A párosításokról.

Sokan eszközölnek párosítást. A kivitelre nagy gondot fordítanak; de az eloskolázást másodrendű kérdésnek tartják, holott az eloskolázás és az oskolázásra szánt talaj előkészítése: a sikerre rendkívül nagy befolyással van.

Az eredés a foradás bekezdése még nem biztosítja a teljes sikert. A teljes sikerhez tökéletes forradás kívántatik.

Tökéletes forradást erős fejlődés, erős fejlődést tápdus talaj és jó

szabályos kezelés nyújt.

Aki tehát teljes sikert kíván elérni, nagy gondot fordítson a talaj előkészítésére.

Oda törekedjék, hogy az tápdus és könnyű legyen, hogy benne a gyökerek gyorsan és erősen képződjenek, hogy így az erős fejlődés folytán nagy mennyiségű forrany álljon elő, és ideje korán forrassza össze a két vesszőt.

Ha idejekorán be áll a forradás, ha dus a fejlődés a hajtások és lombzat: legtöbb esetben a forradás tökéletes lesz.

Levelezés.

Tek. Szerk. Ur! Szives engedelmével kérek egy kis tért becses lapjában. Tért kérek azért, mert a kis lapnak hűséges olvasója vagyok, s így az ott megjelenteket nagy érdeklődéssel figyelemmel és jókedvvel olvasom azért, mivel az ott elmondottak csakugyan a gyakorlatból a tapasztalatból vannak merítve, s nem a zöldsztalnál készült oly munkák, melyeket csakis az olvasó agya erős megfeszítésével lehet megérteni; de megérti azt minden anyanyelvet beszélő egyén, még a legegyszerűbb szőlőműves is.

Egy kis tért kérek azért, hogy 9 évi tapasztalataim egy részének kifejezést adjak.

Kilenczévvvel ezelőtt midőn összes szőlőimet a filloxera tönkretette aggodalmassá tettem.

Nem csuda, mert hát nem kevesebb mint 40 hold kitünő karban levő nagy termést adó szőlőm lett a filloxera áldozata.

Ilyen magamfajta szőlősgazda joggal lett bánatossá, mert hát egy életben gyűjtött megtakarított vagyont érte a veszély.

Azon vigasztalás, hogy a kiveszett szőlők helyein kalászos vagy kapás növényeket termeljünk: jólehet meggondolatlan vigasztalásnak, de nem annak, hogy annak jövedelme, egy jóléthez szokott nagyobb számú család megélhetését részben is biztosítsa.

A beallott csapás után az ést hívtam én is mint más tanácsul, és a hallottakat látottakat megfigyelve léptem a felújítás terére.

Az ojtás terére léptem mint olyan gazda, akinek jövedelmét a filloxera elvette; olyan gazda, akinek vagyona nem a pénzintézetekben hevert kamatozás végett; de mint olyan gazda, akinek vagyona keresménye a szőlőkben és egyéb birtokokban volt befektetve. Rövid szóval mondva: kis pénzzel.

Annak szőlőt telepíteni, akinek még a szőlőszet terén a filloxera pusztítása által nem volt karja és kész pénze van, — vagy akinek a háta megett egy pénzintézet vagy részvényesekből álló társaság van, vagy akik egyenesen az agrár kölcsönnel kezdenek: gyerekjáték; azok csináltatnak dolgozhatnak ahogy tetszik; ha valami nem válik be: hát nem árt.

De annak, aki saját erejéből kénytelen kis mértékbeni segí-lyel lépni a telepítés terére, s nem 1—2 hold szőlőt szándékozik telepíteni, hanem többet, hát bizon annak az előirt sabloinoktól, az egyedül jónak hirdetett rendszertől akarva-ncm akarva el kellett térni.

Kilencz évi tapasztalat után, melyet nem az asztalnál, de kün a szőlőben szerzettem, egészen bátran elmondhatom, hogy az a tulságos nagy okoskodás, nagy politizálás a szőlőszetben: sokszor kudarczot vall, és káros következményekben jelentkezik.

Kilencz évi tapasztalatom, s az uj szőlőkultura terén itt nálunk tapasztalt eredmények, melyeknek szemtanuja lehet mindenki aki akar arról győzött meg, hogy a munkás nép önmagában fejleszti tapasztalatait, a megélhetési kényszer helyesebb és helyesebb eljárásra készíti. Sőt manapság, midőn az évekkal ezelőtt kopárul állott vagy kapás növényekkel csigázott területek mindenfelé diszlenek, mintegy büszkén és fennen hirdetik ez emberi ész és kéz hatalmát erejét, s mintegy vigasztalólag intenek az elcsüggedt kedélyek felé.

Manapság már, midőn a munkás takarékos gazdák, a jobb jövő lépcsőjén állanak: nemes versenyre kellnek, hogy ki bir szebb és jobb szőlőt telepíteni, ki bírja a szemszédját avagy a komáját, sógorát e téren felülmulni?

A megélhetés és eme nemes verseny odáig jutott, hogy nálunk Gyöngyös vidékén, a munkások a dolgukat az eljárásokat értik; ugy bánnak el vele, mintha a világ kezdete óta mindig ojtvány szőlővel foglalkoztak volna.

Eme bátorító biztató sorokat nem azért kérem közzétenni, hogy azzal ami vidékünk szőlészeit bátorítsam. Bátrak már azok eléggé, és talán egynémelyek nagyon is tul bátran mennek az uj kulturára. De azért, hogyha vannak vidékek, ahol még most is aggodalmaskodnak: bátorodjanak fel. Es ha nincsen pénzüik, ne restelkedjenek kölcsönt, esetleg agrár-kölcsönt venni,

En egyszerü szőlősgazda és bortermelő, aki rövid gondolkodás után az első telepítő közé léptem, s mint mondám gyenge pénzerővel kezdettem, ma már 25 magyar hold ojtvány szőlőm van, mely évenként 500—600 hektoliter bort terem, ha az lsten valami csapást nem ad. Igy van jogom a dologhoz hozzá szólni; pedig hát nagykoruvá lett gyermekeimnek szintén 8 hold termő ojtvány szőlőcskét adtam.

Es itt valamit ugy sugva mondok el, mert sokan el sem hiszik, hogy az én szőlőim, amelyek oly bőven teremnek, igaz, hogy kitünő jó talaj, vörös agyag altalaj és felül fekete tápdus vályog, *de megfordítva nem volt*; — és legtöbbsnyire helyben ékre (nyakba) vannak ojtva: és csak is a hézagok lettek zöldojtással helyben eldöntve.

Az igaz, hogy én is elismerem, hogy szebb is a fordított föld és nem olyan hiányos, mint az enyém; az első 3 évben, de mikor azután 4 évet meghaladta: bizon lsten nem sokban különböznek egymástól. Sőt vannak több szőlők, amelyeknél az enyém sokkal különb. Es pedig azért, mivel én a szőlőimet jó munkában tartom, és a trágára sem sajnálom a költséget.

Igaz, hogy mikor már egy kicsit jobban birtam, hát én is telepítettem vagy 5 hold fordított szőlőt; de a többiekén az idén is oly óriási nagy termés van, miszerint félek attól, hogy nem lesz képes a hozott fűrtöket beérlelni.

Aki talán kételkednék: szívesen látom, tekintse meg szeptemberben a szőlőmet.

De meg az is igaz ám, hogy én nálam nem igen fordul elé eset, hogy egy-két évi termés után a tőkék nagyobb számban visszaesnének. Egy-két visszaesés a múltban is volt, az van ma is; de nagyobb visszaesésről szó sincsen.

Ez nagyon fontos dolog, mert nem egy szőlőt láttam, a hol tömegesen hulnak, esnek vissza a tőkék.

Ez pedig abban leli magyarázatát, hogy mielőtt valaki szőlőt akar telepíteni; legyen tisztábaa a talajával. Azután, ha már telepített, tartsa jó munkálva; és végre ha azt akarja, hogy tőkái jól fejlődjenek: ne sajnálja a pénzt a trágyáért. *Mert a szőlőben is a trágya az úr*, anélkül a szőlő szegény, a termése is hasonló.

Az ojtás mikéntjére nézve oly nagy a harcz, sőt némelyek éppen a legjobbnak ígérkező helyben ojtást ítélik el.

Az én nézetem az, hogy minden ojtási eljárás jó, ha megeredt és jól összeforrott. De hát azt is kimerem mondani, hogy az elítélt *ékojtás* az összes ojtások között a *legállandóbb, legtovább tart.* Eine jó tulajdonsága mellett az az előnye is van, hogy olcsón állítható elő, legkönnyebben betanulja a munkás. És ha nem sikerül, kihajt és zölden benemesíthető.

Én meg vagyok győződve, hogy lesz még idő, midőn a legmagasabb intéző körök is befogják látni, hogy nem egyedül üdvösítő és célhoz vezető a fásajtás készítése. És nem fogják úgy agyon szidni azt az áldott ékojtást, melylyel készített 9 éves szőlőim oly szép terméseket adtak, ha az Isten segít az idén is elszűrök vagy 5-600 hektolitert.

Évekkel ezelőtt így kiáltottam fel egy pár cikkecskémben: *csak ripariát!* — csak ripariát! . . . És ime a ripariába vetett erős bizodalmam nem csalt meg. A riparia jónak bizonyult.

Most, hogy ösmerem és tenyészttem a riparia portálist és jobb fejlődését látom, most azt mondom *csak ripariát . . . de portálist!!* Azután ha ez van, jó alkalmas a talaj, egész bátran előre az ékojtással.

Melyek után maradtam továbbra is a tekintetes szerkesztő urnak tisztelője, kis lapocskájának hű olvasója

Gyöngyös, 1899 év jul. 4-én.

Zrubka Ferencz.

bortermelő.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Homok szőlőinkben a szőlő moly roppant nagy mérvben füllépett; magát a szőlőfürtökbe bepókhálózván, a fürtöket tönkre tette.

Eleinte csak mesebeszédnek hitük a szőlőmoly kártékonyságát, s ma szomorúan konstatáljuk, hogy ez a hitvány kis féreg mily roppant károkat képes tenni.

Tisztelettel kérdem miként lehet ez ellen sikeresen védekezni.

Szeged.

B. J.

Felelet. Az idei enyhe tél mindenféle rovar tenyésztésnek kedvezett; így a karók hasadékaiban a tőke héjai alá huzódott hernyócskák petéjei is felette kedvezően kiteleltek; innét van az idén a szőlőmoly oly roppant mennyiségben.

Nemcsak önöknél, más vidéken is erősen föllépet és pedig tetemes károkat okozott.

Nem kell azonban félni, hogy ez minden évben ismétlődik.

Más években is szokott szőlőmoly lenni; de jelentéktelen kevés mennyiségben.

Ki ne emlékezne arra a kis sárgás-hamvas-fehér apró lepkékre, melyek estefelé a szőlőkben repkednek?

Ez volt réges-régen, csakhogy nem oly mennyiségben mint az utóbbi években.

Különösen oly szőlőkben találtatott, amelyek karózva voltak; mert a karók repedésel igen alkalmasak a téleni áttelelésre.

A multban kártékonysága szamba sem jöhetett; manapság már rendszeresen kell védekezni ellene.

A védekezés abból áll, hogy így július hóban a szőlőhegyeken tüzet raknak; s az éjjel szállingózó lepkék a tűzbe rohannak.

Szoktak e célra feltalált hernyó lámpákat is használni.

Most legujabban úgy járnak el, hogy nagy cseréptálakba vizet öntenek, annak a közepére egy keskeny magas poharat helyeznek, és ebbe vizet olajat öntvén, úgy elkészítik, mint az éjjeli lámpácskákat szokták és meggyújtják.

Hogy mily eredményre vezet, még nem lehet elmondani. Most áll kísérlet alatt.

Szoktak lámpácskákat gyújtani, s mellette fekete papir lapokat oly enyvvel bekenni; melyre nagy számmal ragadnak reá a pillék.

Ezek azonban aránylag csekély kárt tesznek bennük. Legcél-szerűbb és leghelyesebb az éjjeli őrüzek gyújtása.

Ezt azonban ne egy gazda eszközölje csak, mert az annyit ér, mint a kőrösi szenteltvíz; hanem az egész szőlőhegy gazdái közösen határozzák el, akkor az mindenesetre nagy sikerrel jár, s a lepke elpusztulván, jövő évre ha lesz is a szőlőmoly: csak kis számban lesz.

